

ประสบการณ์อาการปวดศีรษะ วิธีจัดการอาการและคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวกับสุขภาพในผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะเล็กน้อย
EXPERIENCES OF HEADACHE, MANAGEMENT STRATEGIES AND HEALTH-RELATED QUALITY OF
LIFE IN PATIENTS WITH MILD TRAUMATIC BRAIN INJURY

รณฤดี เกลิ้งคา 5036806 NSAN/M

พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: เกศรินทร์ อุทธิยะประสิทธิ์, Ph.D, (Nursing), ปรางทิพย์ ฉายพุทธ, Ph.D, (Nursing), บรรพต สิทธินามสุวรรณ พ.บ., ว.ว. ประสาทศัลยศาสตร์

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นวิจัยเชิงบรรยายความสัมพันธ์ เพื่อศึกษาถึงประสบการณ์อาการปวดศีรษะ วิธีจัดการอาการ คุณภาพชีวิตที่เกี่ยวกับสุขภาพและความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์อาการปวดศีรษะกับ คุณภาพชีวิตที่เกี่ยวกับสุขภาพในผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะเล็กน้อย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะเล็กน้อยอายุ มากกว่าหรือเท่ากับ 18 ปีขึ้นไป ที่มารับการตรวจตามนัดครั้งแรกภายใน 2 สัปดาห์หลังจากจำหน่ายออกจาก โรงพยาบาล จำนวน 88 ราย ในโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบบันทึกประสบการณ์อาการปวดศีรษะและวิธีจัดการอาการปวดศีรษะที่ดัดแปลงจาก the Brief Pain Inventory (BPI) และแบบสอบถามคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวกับสุขภาพใช้ WHOQOL-BREF-THAI วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้าร่วมการวิจัยมากกว่าครึ่งเป็นเพศชาย (56.8%) อายุเฉลี่ย 38.4 ± 16.1 ปี สาเหตุของการบาดเจ็บเกิดจากอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์มากที่สุด (54.5%) ผู้ป่วยเกือบครึ่งมีประสบการณ์อาการปวดศีรษะ (45.5%) และส่วนใหญ่มีอาการปวดศีรษะอยู่ในระดับเล็กน้อย ลักษณะของอาการปวดศีรษะพบแบบปวดเด่นเป็นจังหวะร้อยละ 32.5 แบบตื้อๆ ร้อยละ 27.5 แบบบีบ ร้อยละ 20 แบบมีน้ำ ร้อยละ 15 และแบบจี้ด ร้อยละ 5 ส่วนใหญ่เลือกวิธีจัดการอาการโดยการรับประทานยาแก้ปวดและการนอนหลับมากที่สุด และพบว่า มีประสิทธิภาพในการบรรเทาอาการปวดศีรษะได้ในระดับปานกลาง ผลลัพธ์ของการจัดการอาการได้แก่ คุณภาพชีวิตที่เกี่ยวกับสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์อาการปวดศีรษะด้านการตอบสนองต่ออาการปวดศีรษะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวกับสุขภาพโดยรวมและรายด้าน ด้านร่างกาย สิ่งแวดล้อม และด้านจิตใจอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.564$ $r = -.517$ $r = -.582$ ที่ $p < .01$ และ $r = -.346$ ที่ $p < .05$ ตามลำดับ) แต่อย่างไรก็ดีความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์อาการปวดศีรษะด้านการตอบสนองต่ออาการปวดศีรษะกับด้านสัมพันธ์ทางสังคม ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะว่าทีมสุขภาพควรให้ความสำคัญกับอาการปวดศีรษะในผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะและมีการประสานงานร่วมกันระหว่างทีมสุขภาพสาขาที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้ป่วย นอกจากนี้ควรมีการประเมินและพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยที่มีประสบการณ์อาการปวดศีรษะอย่างเป็นรูปแบบเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวกับสุขภาพในผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะให้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ: อาการปวดศีรษะ / วิธีจัดการอาการ / คุณภาพชีวิตที่เกี่ยวกับสุขภาพ / ผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะเล็กน้อย

EXPERIENCES OF HEADACHE, MANAGEMENT STRATEGIES AND
HEALTH-RELATED QUALITY OF LIFE IN PATIENTS WITH
MILD TRAUMATIC BRAIN INJURY

ROMRUDEE KLIANGDA 5036806 NSAN/M

M.N.S. (ADULT NURSING)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: KETSARIN UTRIYAPRASIT, Ph.D. (NURSING),
PRANGTIP CHAYAPUT, Ph.D. (NURSING), BUNPOT SIPTHINAMSUWAN, M.D. M.Sc.

ABSTRACT

This research used a cross-sectional correlational design to explore the experience of headaches, management strategies, and the relationship between health-related quality of life in the headache experience in patients with mild traumatic brain injury. A sample of 88 mild traumatic brain injury patients aged 18 years or older who had first received follow-up treatment 2 weeks after hospitalization post injury at the tertiary hospital were approached.

The data were collected using questionnaires on demographic characteristics; the Brief Pain Inventory (BPI), which was modified to assess headache experience and management strategies; and WHOQOL-BREF-THAI, which was used to assess health-related quality of life. Descriptive statistics and Pearson's Product Moment Correlation were employed for data analysis.

More than half of the participants were male (56.8%) with the average age of 38.4 ± 16.1 years. The most frequent cause of injury was motorcycle accidents (54.5%). Almost half underwent headache experiences (45.5%) and a majority of these patients had headaches with mild intensity. These patients described the characteristics of their headache as throbbing (32.5%), dullness (27.5%), pressure (20%) and sharp pain (5%). The majority of participants chose to use pain medication and sleep as the management strategies that were moderately effective.

Patients' overall health-related quality of life (HRQOL) was at a moderate level. The relationship between headache experiences and HRQOL was significantly and negatively related to the overall score, the dimensions of the physical, the environment, and the psychological dimension of HRQOL ($r = -.564$, $r = -.517$, $r = -.582$ at $p < .01$, and $r = -.346$ at $p < .05$ respectively). Only the social relationship dimension was not statistically significant with headache experiences.

From the research findings, it is recommended that the multidisciplinary care team should pay more attention to headache experiences in patients with traumatic brain injury and collaboration between related disciplinary care teams should be developed. Moreover, patients should have not only headache screening but clinical practice guidelines should be developed or nursing intervention should occur to enhance the HRQOL of those patients.

KEY WORDS: HEADACHE/ MANAGEMENT STRATEGY/ HEALTH-RELATED
QUALITY OF LIFE/ MILD TRAUMATIC BRAIN INJURY

166 pages